

Բասիլայել Պատկանյան

Օտար օրիորդ և հայ պատանի

Օտարուհին ինձ ասաց. «Հե՞ր ես լալիս, արցունքը
Հեղեղի պես ինչո՞ւ են ոռոգում քու աչքունքը,
Քու տրրտմության ճար ունիմ, կրփարատեմ քու դարդը,
Թըշիս վրրա չե՞ս տեսնում փայլած շուշանն ու վարդը»:

Ջուր մի՛ ջանար, սիրական, իմ դարդը չես փարատի,
Հոգիս հոգսից, ցավերից չես փրկիլ, չես ազատիլ.
Թո՛ղ իմ աչքից հեղեղա արտասունքի աղբյուրը,
Արտասունքն է լրվանում սրբտի խոր–խոր ցավերը:

Օտարուհին ինձ ասաց. «Տե՛ս, հասել է գարունը,

Դաշտերի մեջ բացվել են հազարերանգ ծաղկունքը,
Իջնենք դաշտը, օդ քաշենք, ծաղկունք քաղե՛, փունջ փրնջե՛,
Հայրենիքիդ կարոտն ա՛ն, որ թախիժ քեզ չի տանջե»:

Հայրենիքիս կարոտը ձեր դաշտիցը չեմ առնիլ,
Մառ Հյուսիսում՝ երկինքը Հայաստանի չեմ տեսնիլ,

Ուր բյուր պատիկ ցուրն են արեգակի շողերը,
Կենսատու է անձրևը, մեղրածին են ցողերը:

Օտարուհին ինձ ասաց. «Մոռացի՛ր քու հայրենիք,

Քու հայրենին այնտեղ է, ուր սիրում ենք քեզ մարդիկ.
Տե՛ս արևին, նա պայծառ չէ՞ շողշողում Հյուսիսում.

Հայաստանը կորել է, խեղճ, դու ցընորք ես ուզում»:

Մուտ են, սուտ քո գրքույցքը, Հայաստանը չէ՛ կորած,
Նա այնտեղ է, ուր Եփրատ ու Տիգրիսն են գրկված,
Ուր Երասխը մրմունջով հուզած ջուրն է գրլորում:
Ուր Մասիսի գագաթը ամպերից ցած է նայում,

Ուր փայլում է արեգը իր կուսական շողերով,
Ուր ջրում է երկինքը երկիրն գով ցողերով,
Ուր որ չի կա բորեաս, չիկա շինուն ու խորշակ,
Օդը շունչ է հրեշտակի, ջուրը մեղր է անուշակ...
Հայաստանը կա՛... ավա՛ղ, խոպանացած, ամայի,

Եվ կրծադկի, երբ նորից ծրծե քրքտինքը Հայի...
Նորա ստինքը համառ է, չի կերակրում օտարին,
Օտարն խաբված ասում է «շիջավ աստղը հայերին»:
Բայց ի՞նչ, դու չես հասկանալ իմ սրբտամաշ դարդերը.
Մի՛ ջանար, ինձ չեն սփոփիլ թըշիդ փայլուն վարդերը:

Իմ տրրտմության ցավակից խանդաղակաթ գրկելով,
Օտարուհին ինձ տվեց գավաթը լի գինիով.
Երկնակապույտ աչերը անթարթ աչերիս հառած,
Լաց ու ժրպիտ երեսին՝ նա մեղմ ձենով ինձ ասաց.
«Խըմե՛ գինի, պատանի, ի հիշատակ այն երկրին,

Որ սրբտամաշ կարոտով կոչում ես քու հայրենին.
Պարզե՛ ազնիվ ճակատըդ, գրվարթացի՛ր, ոգի առ,
Հուսակըտուր այդ դեմքով խըղճալի մի՛ ձևանար.
Ձյունաթաղ ու կիսամեռ դաշտքը գարնային շրնչից
Չե՞ն ըսթափում և հառնում մահահանգույն խոր քընից.

Երբ ծագում է արևը՝ մրտայրը չի՞ հալածվում,
Մեռած բնությունն դեպի նոր կյանք նա չի՞ վերածում,
Գե՛հ, պատանհի, քա՛ջ եղիր, խըմե՛ գինի, երգ երգե՛,
Տերն է որբոց օգնական, նա քու ազգըն էլ կրփրրկե»:

ՀԱՅ ՊԱՏԱՆԻՆ ԵՐԳՈՒՄ Է

Հայկ ու Լևոնին մոռանանք, եղբարք,

Թափ տանք մեզանից փոշին հրնության,
Վերածնենք մեր մեջ նոր կյանք ու նոր բարք,
Կեցցե՛ շատ օրեր մանուկ-Հայաստան:

Կեցցե՛ շատ օրեր մանուկ-Հայաստան,
Նա, որ դեռ միայն մեր սրբոյի խորքում

Ունի յուր հիմքը, ո՛չ տուն, ո՛չ կայան
Չունի տակավին բուն Հայաստանում:

Եղբա՛րք, բանը դեռ անշոշափելի
Այժմուս մեր մըտքին՝ ցընորք չի կարծենք,
Բանը կմարմնանա ու տեսանելի

Կը լինի շուտ, միայն մենք վըստահ լինենք:

Մեր հույսը միայն մեր վըրա լինի,
Չեն պետք մեզ նըպաստ մեծատուններին,
Ողորմությամբ թո՛ղ մուրացիկն ապրի,
Մուրացողըն միշտ ստրուկ է օտարին:

Կեցցե՛ Հայաստան, որ երազական
Կարծում են ծերերն. իրոք չէ՛ այդպես,
Մեր հայրենին դեռ չէ՛ չվառական,
Քանի որ ունի քաջ որդիք մեզ պես:

Բա՛վ է, օտարին շատ ծառայեցինք,

Ըստրկի վիճակն չէ՛ հավերժական,
Ազատության գինն մենք քաջ սերտեցինք,
Էլ չենք հավատալ օտարի խոստման:

Օտարի շահը թույն է մահաբեր,
Աչք է կուրացնում, միտք է պղղտորում,

Գերի է դարձնում մարդ ազատասեր,
Ոսկի ջրղթայով ձեռք ոտք է կապում:

Կրվորշրեն ջրղթաս, կերթամ Հայաստան,
Կրպագնեն նորա հողը անարատ,
Կասեն. «Եկել են որդիդ չվառական,

Գրրկիդ մեջ ինձ ա՛ն, մայր իմ հարազատ:

Չունիմ ես ոսկի, այլ ոսկու մադան,
Ջրլոտ ձեռք ջուխտակ ու սիրտ անվեհեր,
Ձեռքումըս ունիմ բահ ու հրրացան,
Սրբոտումըս ունիմ ազնիվ խորհուրդներ:

Քու հողն արգավանդ, ես մըշակ արի,
Մենք հաշտ կու ապրինք շատ ու շատ տարի.

Ուրջուներեդ քեզ ոչինչ շահ չըկա,
Թո՛ւյլ տուր, որ բըռնի հալածեն նոցա:

Դու որդիք ունիս չորս միլիոն ու կես,

Թե հանկարծ գաղթեն՝ նոցա տեղ ունե՞ս,
Ըստինքիդ կաթը խնայե՛ օտարեն,
Գալու որդիքըդ քաղցած, ծարավ են...»:

Հարավ, հյուսիսեն փոշի վերացավ...
Ձայն, տրոփ, խոսք, շրշուկ գիլ-գիլ լըսվեցավ...

Մասսա ճակատեն մեզը հեռացավ...
Մանուկ-Հայաստանն ոտքի կայնեցավ...